

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ВЕЋЕ ЗА СТУДИЈЕ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТУ

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторског рада докторанта Невенке Кнежевић-Лукић

Одлуком Већа за студије при Универзитету, на седници одржаној 17. јуна 2019. године именовани смо у Комисију за оцену докторског рада под насловом: **Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији (1904-1941)** кандидата Невенке Кнежевић-Лукић. Комисија је прегледала предати рад и Већу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Невенка Кнежевић-Лукић завршила је Архитектонски факултет Универзитета у Београду, смер архитектонско инжењерство 1993. године. Као апсолвент радила је у пројектним бироима. После завршених студија положила је стручни испит и стекла звање *одговорног пројектанта*. Члан је Инжењерске коморе Србије. У Вишој школи унутрашњих послова МУП-а РС, засновала је радни однос 1997. године као шеф Одсека за техничке послове. На Криминалистичко-полицијској академији ради од њеног оснивања 2006. године. Специјалистичке академске студије завршила је на Криминалистичко-полицијској академији, смер *Безбедносна заштита лица, имовине и пословања* и стекла звање дипломирани криминалиста-специјалиста. Добила је награду министра унутрашњих послова РС, као најбољи студент специјалистичких студија. У звање истраживача сарадника изабрана је 2018. године на Криминалистичко-полицијској академији.

Учествовала је на научним симпозијумима са међународним учешћем у организацији Криминалистичко-полицијске академије, Архитектонског факултета и Историјског архива у Пожаревцу. У досадашњем раду објавила је 16 радова у реферисаним часописима и зборницима. Радови имају мултидисциплинарни карактер и припадају следећим областима: *безбедносне науке, криминалистика, историја науке, техничко-технолошке науке.*

2. Репрезентативни радови Невенке Кнежевић-Лукић:

- Knežević-Lukić, Nevenka, and Obrad Stevanović. "Contribution of Minovici Brothers to Ontogenesis in Forensic Science in Serbia." *Romanian Journal of Legal Medicine* 26, 2 (2018): 222-228.
- Кнежевић-Лукић, Невенка. „Идентификација и регистрација осуђеника у КПЗ Пожаревац по Бертијоновом систему.” У *Казнено-поправни заводи у Србији. Пример Пожаревачког казненог завода: 1853-1918. Књига 1*, уредник издања Јасмина Николић, 213-222. Пожаревац: Историјски архив; Београд: Криминалистичко-полицијска академија, 2016.
- Кнежевић-Лукић, Невенка, Радован Радовановић, и Јасмина Живковић. „Квалитет и услови живота у Пожаревачком казненом заводу до 1918. Године.” У *Казнено-поправни заводи у Србији. Пример Пожаревачког казненог завода: 1853-1918. Књига 1*, уредник издања Јасмина Николић, 97-150. Пожаревац: Историјски архив; Београд: Криминалистичко-полицијска академија, 2016.
- Knežević-Lukić, Nevenka, and Aleksandra Ljuština. "Harmony and conflict between the ideology of security and architecture." In *Architecture and Ideology* (proceedings), edited by Vladimir Maško, Mirjana Roter-Blagojević and Marta Vukotić-Lazar, 117. Belgrade, Serbia: Faculty of Architecture University of Belgrade, 28-29 September 2012.
- Остали радови:
- Кнежевић-Лукић, Невенка, и Александра Љуштина. „Одрживи развој кроз обликовање и уређење безбедног просторног окружења.” *Ecologica* XVIII, 62 (2011): 168-172.
- Кнежевић-Лукић, Невенка, и Александра Љуштина. „Безбедносни аспект одрживог развоја урбаних екосистема.” *Ecologica* XIX, 66 (2012): 295-299.
- Кнежевић-Лукић, Невенка, и Драгана Анђелковић. „Пројектовање притворских јединица у функцији заштите људских права лица лишених слободе.” *Култура полиса* IX, 2 (2012): 53-71.
- Кнежевић-Лукић, Невенка, и Александра Љуштина. „Безбедност као иницијатор технолошког развоја одрживих урбаних заједница.” *Ecologica* XXI, 75 (2014): 524-529.
- Кнежевић-Лукић, Невенка. „Спречавање и сузбијање криминалитета кроз обликовање и уређење просторног окружења.” У *Право и форензика у криминалистици*, уредник Жељко Никач, 437-448. Крагујевац, Србија: Криминалистичко-полицијска академија, 15-17. септембар 2010.
- Кнежевић-Лукић, Невенка. „Архитектура и систем физичко-техничке заштите.” У *Инсталације и архитектура*, уредник Гордана Ћосић, 235-241. Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, 28-29. октобар 2010.
- Knežević-Lukić, Nevenka, and Aleksandra Ljuština. "Contemporary Approach in Prevention of Violence and Indecent Behaviour at Sport Manifestations." In *Archibald Reiss Days*, edited by Goran Milošević, 805-814. Belgrade, Serbia: Academy of Criminalistic and Police Studies, 3-4 March 2011.
- Ljuština, Aleksandra, and Nevenka Knežević-Lukić. "Environmental Security – a Conceptual Framework." In *Security in the Post-Conflict (Western) Balkans: Transition and Challenges Faced by the Republic of Macedonia*, edited by Cane Mojanoski, 46-55. Ohrid, Macedonia: University "St. Kliment Ohridski"- Bitola, Faculty of Security -Skopje, May 27-28, 2011.

- Knežević-Lukić, Nevenka, i Aleksandra Ljuština. „Situaciona prevencija – savremeni pristup kontroli kriminaliteta u urbanoj sredini.” U *Suzbijanje kriminala u okviru međunarodne saradnje*, urednik Željko Nikač, 337-346. Tara, Srbija: Kriminalističko-policijska akademija, Fondacija Hans Zajdel, 28-30. jun 2011.
- Knežević-Lukić, Nevenka, i Aleksandra Ljuština. „Ekološki otisak urbanih ekosistema.” U *Instalacije i arhitektura*, urednik Gordana Čosić, 227-232. Beograd: Arhitektonski fakultet Univerzitet u Beogradu; Ministarstvo prosvete i nauke RS, 27-28. oktobar 2011.
- Knežević-Lukić, Nevenka, i Aleksandra Ljuština. “Contemporary Approach in Ecological Security by Ecological Footprint Analysis.” In *Archibald Reiss Days*, edited by Goran Milošević, 721-736. Belgrade, Serbia: Academy of Criminalistic and Police Studies, 1-2 March 2012.
- Ljuština, Aleksandra, Marija Mališ Szdovska, and Nevenka Knežević-Lukić. “Safety in Emergency Situations Caused by Natural Disasters.” In *Archibald Reiss Days*, edited by Dragana Kolarić, 263-272. Belgrade: Academy of Criminalistic and Police Studies, German Foundation for International Legal Cooperation, 3-4 March 2014.

Докторски рад Невенке Кнежевић-Лукић *Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији (1904-1941)* представљен је на 339 ауторских страница. У изради дисертације коришћени су оригинални, непознати или мало познати извори који се чувају у фондовима архивске грађе Архива Србије, Историјског архива Београда, Архива Југославије, Архива САНУ, Архива у Пожаревцу. Литература обухвата 400 библиографских јединица. Међу страницама су 33 табеле и 43 илустрације. Текст обухвата увод, три главна поглавља, закључак, литературу и прилоге.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања је настанак и развој научно-техничке полиције односно специјализованих одељења полицијске службе у Србији која применом знања и метода природних и техничко-технолошких наука помажу да се поузданије расветле криминални догађаји, односно да се идентификују извршиоци, жртве и околности под којима је извршено кривично дело. Назив *научна* или *техничка полиција* је појам који је у Србији уведен по узору на француску и швајцарску терминологију под утицајем једног од пионира криминалистике у свету, др Арчибалда Рајса. На француском говорном подручју ове специјализоване службе полиције и данас носе исти назив – *police scientifique*. У Краљевини Србији је ова служба основана 1904. године под називом *Антропометријско-полицијско одељење* при Министарству унутрашњих дела а после Првог светског рата промењен је назив у *Техничка полиција*. Циљ истраживања је научна верификација доприноса природних и техничко-технолошких наука у супротстављању криминалитету као континуирано присутној негативној друштвеној појави у Краљевини Србији, односно у Краљевини Југославији у

периоду 1904-1941. године, односно утврђивање истинитости, тачности и потпуности научних сазнања о криминалитету кроз методолошки аспект природних и техничко-технолошких наука двојако посматран. На теоријском нивоу очитује се у стварању криминалистике као мултидисциплинарне, емпиријске науке а на практичном нивоу огледа се у примени криминалистичких метода у истрази кривичних дела и реформи српске полиције у периоду 1904-1941. године.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Имајући у виду да се питањима настанка и развоја научно-техничке полиције у Србији није посветила довољна пажња, кандидаткиња је поставила општу хипотезу:

X - Применом научних сазнања и метода из области природних и техничко-технолошких наука у истрази кривичних дела унапређује се рад српске полиције у сузбијању и супротстављању разноврсним облицима криминалитета у Краљевини Србији, односно Краљевини Југославији у периоду 1904-1941. године

Посебне хипотезе су:

X1 - Увођење научних метода из области природних и техничко-технолошких наука у откривању и доказивању постојања кривичних дела и идентификацији извршиоца, довело је до настанка криминалистике као нове мултидисциплинарне, емпиријске науке.

X2 - Примена научних метода из области природних и техничко-технолошких наука довела је до стварања и ширења научно-техничке полиције у Краљевини Србији/Југославији у периоду 1904-1941. године.

X3 - Применом метода криминалистике у раду научно-техничке полиције значајно је унапређен укупан број откривених кривичних дела и смањена је укупна стопа криминалитета у Србији у периоду 1904-1941. године.

5. Кратак опис садржаја дисертације

Структура дисертације конципирана је према постављеним хипотезима и обухвата 3 главна поглавља. После уводног поглавља са описом оквира истраживања, у првом поглављу *Криминалистика као наука* приказан је историографски развој криминалистике, дефинисан је предмет криминалистике, описане су методе и технике, методологија истраживања

криминалних догађаја, размотрено је место криминалистике у историји и филозофији науке, дат је кратак биографски приказ пионира криминалистике у свету као и анализа развоја институција за образовање припадника научно-техничке полиције и размена стечених знања и искустава на међународним научним скуповима посвећених научно-техничкој полицији и криминалној антропологији. У другом поглављу *Научно-техничка полиција у Србији – институционални развој* анализиран је развој научно-техничке полиције у Србији/Југославији са посебним освртом на модернизацију и реорганизацију полицијске службе која је уследила након увођења криминалистичких метода у истражним радњама. Посебно је размотрено питање школовања припадника научно-техничке полиције у Србији, њихов утицај и допринос реформи полицијског школства. Описани су пионирски подухвати припадника Министарства унутрашњих дела и њихова улога у настанку и развоју научно-техничке полиције. Приказана је прва стручна литература намењена ужој и широј стручној јавности коју су покренули припадници научно-техничке полиције у Србији. Резултати и ефекти увођења научних метода у истрази криминалних догађаја дати су у посебном поглављу *Статистика криминалитета* са приказаном статистичком анализом стања криминалитета након спроведене реформе полиције и примене криминалистичких метода у истражним радњама. Критички осврт на резултате истраживања дат је у закључним разматрањима. Након навођења литературе налазе се прилози.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Тема рада припада историји и филозофији природних наука. Мултидисциплинарност теме произилази из праћења међусобне условљености природних и техничко-технолошких наука с једне стране и друштвено-хуманистичких с друге стране. Научни значај истраживања огледа се у: утврђивању доприноса природних и техничко-технолошких наука на настанак нових научних дисциплина којима се унапређује друштво у целини кроз утицај на смањење негативних друштвених појава као што је криминалитет; добијању поузданије студије о историјском развоју криминалистике у Србији и напорима државе да прати токове знања из примењене науке ондашњег времена; поузданом научном сазнању о резултатима примене научних метода у сузбијању криминалитета и утицају на реформу српске полиције као институције у периоду 1904-1941. године.

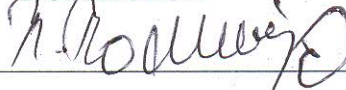
7. Закључак

Рад је реализован у складу са одобреном темом и образложењем. Анализом рада закључено је да су изнети значајни и оригинални резултати истраживања примене природних и техничко-технолошких наука у регулисању друштвених појава, у овом случају криминала. У раду је приказана међусобно условљена веза између природних и техничко-технолошких наука са једне стране и друштвено-хуманистичких наука са друге стране, која има удела у унапређењу живота како појединца тако и целокупног друштва.

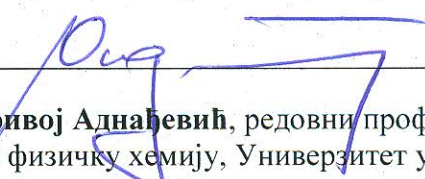
На основу резултата и њихове презентације комисија је закључила да докторски рад **Настанак и развој научно-техничке полиције у Србији (1904-1941)** докторанда Невенке Кнежевић-Лукић, чини значајан допринос научној области историје и философије науке о настанку и развоју криминалистике као научне дисциплине у Србији у поменутом периоду. Кандидаткиња је током истраживања необјављених извора архивске грађе дошла до значајних података који додатно расветљавају мало познати део историје српске полиције у првој половини 20. века. Како су прописани услови за одбрану дисертације испуњени, са задовољством предлажемо Већу за студије при Универзитету да одобри њену одбрану.

У Београду, 1. јул 2019.

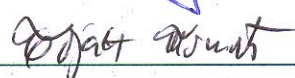
КОМИСИЈА

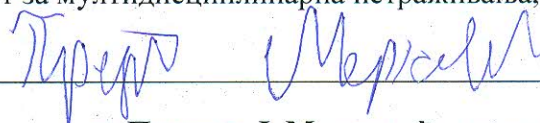
др Божидар Бановић, редовни професор
Факултет безбедности, Универзитет у Београду

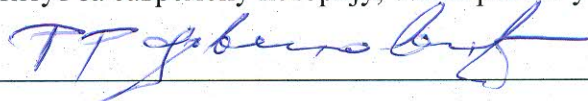
др Боривој Аднашевић, редовни професор
Факултет за физичку хемију, Универзитет у Београду

др Бојан Томић, научни сарадник
Институт за мултидисциплинарна истраживања, Универзитет у Београду

др Предраг Ј. Марковић, научни саветник
Институт за савремену историју, Универзитет у Београду

др Радован Радовановић, редовни професор
Департман форензичког инжењерства,
Криминалистичко-полицијски универзитет у Београду